

Summary

Zenova M. V. Concept, characteristics and types of victim's consent (request). – Article.

The article deals with the problem of victim's consent as the circumstance precluding criminality of an act, particularly the article researches the concept, essential characteristics and types of victim's consent (request).

Key words: consent, request, victim, victim's consent.

УДК 343.2.01:172.16(477)(091)

Л. Ю. Тимофєєва

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ПРОЯВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ГУМАНІЗМУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

*Не в жорстокості, а в неминучості покарання
є один з найбільш ефективних способів попередити злочини.*

Ч. Беккарія

Постановка проблеми. Окремі аспекти звільнення від кримінальної відповідальності досліджували: Л. Багрій-Шахматов, Ю. Баулін, Я. Брайнин, В. Туляков, В. Д. Філімонов та інші. Ряд вчених досліджують окремі аспекти принципу гуманізму (далі – ПГ): В. Гацелюк, С. Келіна, Т. Кленова, Ю. Коломієць-Капустіна, В. Мальцев, Е. Феррі, М. Фуко, М. Хавронюк, М. Ююкіна та інші вчені-правознавці.

Кожне діяння особи може бути оцінено з точки зору закону, у тому числі кримінального закону, як правомірне чи неправомірне. Крайніми позиціями таких діянь є злочин та подвиг. При цьому крайніми реакціями на такі діяння можуть бути, відповідно, покарання та нагорода. Покарання є однією з форм реалізації кримінальної відповідальності.

Реалізація кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового впливу є проявом реалізації ПГ в кримінально-правовій доктрині щодо суспільства, держави, окремих потерпілих, адже кримінальна відповідальність є певним стримуючим фактором, а також охоронною нормою, а також щодо особи, яка вчинила злочин, адже дають їй змогу виправитися. Але в роботах вчених не акцентувалася увага на комплексному вивченні аспекту звільнення від кримінальної відповідальності як реалізації ПГ в кримінально-правовій доктрині, що й обумовлює актуальність теми дослідження. Тема входить до комплексної теми «Механізм кримінально-правового впливу в умовах сталого розвитку», яка досліджується кафедрою кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».

Мета – дослідити аспект звільнення від кримінальної відповідальності як реалізацію ПГ у кримінально-правовій доктрині.

Виклад основного матеріалу. Міра кримінально-правового характеру завжди повинна містити прояв ПГ: як загальноправового принципу з кримінально-правовою специфікою та як власне гуманізму правозастосувача-людини, проявле-

ного зовні по відношенню до людини (особи, яка вчинила злочин, та особи, яка потерпіла (постраждала) від злочину).

Сутність принципу гуманізму полягає у визнанні цінності людини (не тільки особи, яка вчинила злочин, але й потерпілого). Зокрема, він виражається в тому, що покарання, що передбачає істотне обмеження правового статусу засудженого, переслідує й мету – захистити інтереси інших, законслухняних, громадян від злочинних посягань.

Гуманізм (від лат. – людяність) – юридизований у кримінальне право світогляд, у центрі якого знаходиться ідея людини, здатної любити інших, з її негативним та позитивним, соціальним та біологічним, яке вимагає контролю й обмежень.

ПГ в КК України не закріплений як окрема стаття, він має форми прояву (реалізації) в положеннях, закріплених у кримінальному законі щодо суб'єктів кримінальних правовідносин (реалізація ПГ щодо потерпілого, суспільства, держави, злочинця). Звільнення від кримінальної відповідальності є одним із проявів реалізації ПГ у кримінально-правовій доктрині щодо особи, яка вчинила злочин, адже дає їй шанс на виправлення.

Не всі вчені визнають той факт, що звільнення є інститутом кримінального права, тому що не можна звільнити від того, що ще не призначено. Відповідно до статті 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину й не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Під час звільнення виходить, що порушується принцип законності та ПГ, оскільки особу звільняють від того, чого ще немає. Звільнення від кримінальної відповідальності визначають як інститут, який диференціює заходи кримінально-правового впливу [7, с. 85]. Принцип диференціації заходів кримінально-правового впливу є одним із спеціальних проявів ПГ.

Кримінальну відповідальність та звільнення від кримінальної відповідальності не можна розглядати поза кримінально-правовим аспектом. Відповідальність необхідно розглядати як інститут, пов'язаний із правовідносинами, звідки він бере свій початок; таке ж розуміння кримінальної відповідальності можна простежити й у роботах Л. Багрій-Шахматової [6]. Правове відношення змінюється. Причинами виникнення, зміни та припинення правових відносин є юридичні факти, які можуть залежати (дії) чи не залежати (події) від волевиявлення особи. Суспільно-небезпечне діяння може вважатися юридичним фактом, який призводить до зміни кримінально-правових відносин. Необхідно розмежовувати передбачені Кримінальним кодексом України (далі – КК) випадки звільнення від кримінальної відповідальності й випадки, коли відповідно до КК вона взагалі неможлива: ч. 2 ст. 11, ч. 2 ст. 19, ст. 22 КК, розділ VIII Загальної частини КК, норми розділу XI, ст. ст. 104, 105, 107 Загальної частини КК, а також випадки, коли особа не підлягає такій відповідальності (ч. 2 ст. 385, ч. 2 ст. 396 КК) [2, п. 1].

У постанові Пленуму Верховного Суду України (далі – ППВСУ) від 23.12.2005 року № 12 «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» зазначено, що «... звільнення від кримінальної відповідальності – це відмова держави від застосування щодо осо-

би, котра вчинила злочин, установлених законом обмежень певних прав і свобод шляхом закриття кримінальної справи, яке здійснює суд у випадках, передбачених КК України» [2, п. 1].

Особу можна звільнити від кримінальної відповідальності лише за наявності визначених у КК умов і підстав. Умовою звільнення особи від кримінальної відповідальності є вчинення нею суспільно-небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК. Вичерпний перелік правових підстав наведено у ч. 1 ст. 44 КК у випадках, передбачених КК (1, ст. ст. 45–49, 87, ч. 1 ст. 97, 106), а також на підставі Закону України «Про амністію» чи акта помилування. Підставою може бути або певна поведінка особи після вчинення злочину, яку держава заохочує (ст. ст. 45, 46, 31 КК), або настання певної події (ст. ст. 48, 49 КК) [2, п. 2], тобто особа вчиняє злочин, суспільно-небезпечне, винне, протиправне діяння. Діяння й залишається суспільно-небезпечним. Цього не можна змінити. Особа звільняється на підставі позитивних змін у посткримінальній поведінці, тобто міра гуманізму, яку така особа реалізує щодо потерпілого, суспільства чи держави [1, ст. ст. 45, 46], або суспільство проявляє ПГ щодо особи, яка вчинила злочин [1, ст. ст. 47], тобто бере її на поруки, застосовує щодо неї заходи виховного характеру, чим протидіє скоєнню нею злочинів. Внаслідок цього особа не є суспільно небезпечною, тобто не діяння, а саме особа, яка вчинила злочин. Заохочується саме посткримінальна поведінка. Але є випадки, коли за суспільно небезпечне діяння, яке має ознаки складу злочину, не можна застосувати до особи, яка вчинила злочин, ні заходи кримінально-правового характеру, ні призначити покарання.

Розберемо на прикладі. 14.05.2010 року засуджена С. (1989 року народження, без освіти, не працююча, не заміжня, є малолітня дитина) прийнята на громадські роботи з благоустрою селищної ради на підставі вироку Білогірського районного суду АР Крим від 16.03.2010 року, який засудив її за ч. 1 ст. 185 КК України *до 80 годин громадських робіт*. 16.03.2010 року С. ухилилась від призначеного судом покарання, чим скоїла злочин, передбачений ч. 2 ст. 389 КК. Санкцією ч. 2 ст. 389 КК передбачені такі покарання, як обмеження волі та арешт. Арешт не можна застосувати до жінки з дитиною до 7 років [1, ч. 3 ст. 60]. Обмеження волі не можна застосувати до жінки з дитиною до 14 років [1, ч. 3 ст. 61]. Дитині жінки, яка скоїла злочин, 2 роки. Жодне з покарань, зазначених в санкції ч. 2 ст. 389 КК, не може бути призначено. Відповідно до ППВСУ від 24.10.2003 року № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» [3, п. 8] суд не вправі перейти до більш м'якого виду покарання у випадках, коли санкцією закону, за яким засуджується особа, передбачено лише такі покарання, які з огляду на її вік чи стан не можуть бути до неї застосовані. У таких випадках суд, якщо наявні того підстави, повинен звільнити особу від кримінальної відповідальності або постановити обвинувальний вирок і звільнити засуджену від покарання. Вироком Білогірського районного суду від 18.01.2011 року АР Криму, справа № 1-27/11 [4, с. 1] засуджена за ст. 389 ч. 2 КК звільнена від покарання, але у вироку не вказано на якій підставі.

Це яскравий приклад неможливості застосування заходів кримінально-правового характеру та неможливості призначення покарання, тобто відсутність

можливості реалізувати форми кримінальної відповідальності, реалізувати заходи кримінально-правового впливу, заходи заохочення тощо. Простежується абалансованість реалізації ПГ щодо суспільства, держави та потенційних потерпілих. Діяння скоєно, а притягнути до кримінальної відповідальності немає можливості. Неможливість призначити покарання за ППВСУ прирівняне до звільнення від кримінальної відповідальності. Таким чином, ППВСУ розширює тлумачення поняття звільнення від кримінальної відповідальності, адже розглянута нами підстава не закріплена в КК України. Таке звільнення знаходиться в колізії з положенням про заборону аналогії кримінального закону [1, ч. 4 ст. 3], адже в КК немає поняття незастосування кримінальної відповідальності та не передбачено правил призначення покарання в разі неможливості застосування одного з видів покарань у зв'язку зі станом чи віком особи, яка його вчинила. Стаття 79 КК України передбачає звільнення від відбування призначеного покарання у виді обмеження волі з випробуванням жінок, які мають дітей віком до семи років. Виникає колізія між ч. 3 ст. 61 КК та ст. 79 КК. Стаття 61 КК передбачає, що обмеження волі до жінки з дитиною до 14 років застосувати не можна, а ст. 79 КК передбачає, що таке трапляється. Та в таких випадках, коли призначили покарання у виді обмеження волі, суд може (не зобов'язаний, а може) звільнити від відбування цього покарання [1, ч. 1 ст. 79]. Подолати колізію можливо шляхом внесення змін до законодавства або на підставі колізійних правил (пріоритет закону з вищою юридичною силою, перевага пізніше прийнятого закону) [8, с. 390]. Але обидва положення передбачені КК, в загальній частині, прийняті одночасно.

Підхід, передбачений ст. 79 КК, як видається, є більш прийнятним, адже певним чином попереджає вчинення особою нового злочину. Суд може покладати на засуджену обов'язки, передбачені у ст. 76 КК. Після закінчення іспитового строку залежно від поведінки засудженої суд або звільняє її від покарання, або направляє для відбування призначеного покарання. Якщо жінка відмовилася від дитини, не виконує покладених на неї обов'язків тощо, суд направляє засуджену для відбування покарання згідно з вироком. Якщо вчинено в період іспитового строку новий злочин, суд призначає їй покарання згідно з правилами, передбаченими у ст. ст. 71 і 72 КК [1, ст. 79]. Якщо кримінальний закон передбачає заходи заохочення до жінок з дітьми до певного віку, то не через те, що їм можна вчиняти злочини, а через те, що необхідно виховувати дитину. Якщо жінка не виконує суспільно-корисних функцій матері, то повинна відбутися покарання, призначене вироком суду. У такому положенні реалізується ПГ щодо потерпілих, щодо суспільства, третіх осіб та держави.

В Російській Федерації (далі – РФ) щодо аналогічних діянь виділяють поняття «незлочинної кримінально-протиправної поведінки засуджених» [5, с. 1] за злісне ухилення від відбування виправних та обов'язкових робіт, сплати штрафу та інше (ч. 4 ст. 50, ч. 3 ст. 49, ч. 5 ст. 46, ч. ч. 2, 3 ст. 74, п. а ч. 7 ст. 79, ч. 2 ст. 82 КК РФ) тощо. Термін «незлочинна кримінально-протиправна поведінка» використовується вченими в галузі кримінального права, тому що таку поведінку в КК РФ не передбачено як злочинну, на відміну від КК України, що породжує неможливість реагувати на неї кримінально-правовими заходами, але порушення

кримінально-правових норм є. Тобто ця поведінка є кримінально-протиправною через те, що особа повинна понести кримінальну відповідальність за певні діяння. Таким чином, кримінально-протиправна поведінка засуджених має подвійну юридичну природу. З одного боку, це правопорушення (ухилення від громадських робіт, як в прикладі судової практики), з іншого – юридичний факт, який призводить до зміни існуючого кримінально-правового відношення, адже особа яка повинна відбувати покарання, скоює інше діяння, з ознаками злочину, за яке повинно бути призначене покарання, що приєднується до того покарання, яке особа повинна відбути.

Як показує приклад судової практики, засуджена С. не сприйняла реалізацію ПГ щодо неї на підставі виконання нею суспільно-корисної функції матері малолітньої дитини. Посткримінальні характеристики особи впливають на оцінку вже вчиненого злочину. Через деякий час С. знову вчинила злочин. За станом на 12.04.2014 року відбуває покарання в Чорноморській виправній колонії управління Державної пенітенціарної служби України в Одеській області (№ 74), призначене Білогірським районним судом АР Крим від 20.02.2012 року за ст. ст. 185 ч. 2, 185 ч. 3, 70 ч. 1 КК України у виді позбавлення волі строком на 3 роки 6 місяців. До неї знову застосували заохочувальні норми (на підставі виконання нею суспільно-корисної функції матері малолітньої дитини). Ухвалою колегії суддів судової палати в кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 27.11.2012 року засудженій С. пом'якшили покарання до 3 років 5 днів позбавлення волі. Надмірна м'якість розбещує. Жодна заохочувальна норма, яка застосовувалась до засудженої, не досягла бажаного результату. Засуджена не виправилася, продовжувала вчиняти злочини, у тому числі з ознаками рецидиву, а до неї продовжують застосовувати заохочувальні норми, посиляючись тільки на формальні права, оскільки формальних обмежень застосування заохочувальних норм до таких осіб не передбачено.

У прикладі судової справи, який було розглянуто, бачимо яскравий прояв збалансованої реалізації ПГ (тобто реалізація ПГ тільки до одного суб'єкта кримінально-правових відносин, у даному випадку до особи, яка вчинила злочин), тому що в КК України передбачені заохочення для жінок, які мають дітей певного віку (а саме неможливість застосування арешту та обмеження волі). В санкції ч. 2 ст. 389 КК інших покарань, крім арешту та обмеження волі, не передбачено. Замість покарання можлива тільки в межах санкції статті, інше – незаконно. Злочин є, є особа, яка його вчинила, ця особа – суб'єкт злочину. Але призначити покарання не можна.

У радянські часи згідно з КК України 1960 року існувало поняття «особливо небезпечний рецидивіст». Ця ознака значно підвищувала міру покарання не на підставі скоєного діяння, а на підставі того, що особа не підлягає виправленню й продовжує скоювати злочини. Зараз такого поняття немає. Все більше відштовхуються від скоєного діяння. Доцільно тут говорити про зв'язок суспільної безпеки діяння й суспільної безпеки особи, яка вчинила злочин. З одного боку, діяння вже скоєно. Цей юридичний факт вже не можна змінити, з іншого, особа, яка вчинила злочин, виконує суспільно корисні функції, що вказує на її бажання

виправитися. Таким чином, цілі покарання вже досягнуті, та зайве репресування є негуманним та недоцільним.

Якщо особа порушує умови звільнення, необхідно, згідно з розглянутим прикладом, вирішувати питання про позбавлення батьківських прав та повертатися до питання призначення покарання. В санкції ч. 2 ст. 389 КК необхідно передбачити альтернативне покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років для того, щоб на діяння всіх осіб, які скоїли злочин, незалежно від їх соціального статусу, можна було відреагувати застосуванням відповідних заходів кримінально-правового впливу. Позбавлення волі на певний строк можна застосувати до всіх суб'єктів злочину (дорослих, неповнолітніх, жінок з дітьми та інших). Передбачити строк до двох років, адже злочин, передбачений ч. 2 ст. 389 КК, є злочином невеликої тяжкості. Після призначення реального покарання у вигляді позбавлення волі до жінки можна застосовувати положення ст. 79 КК щодо звільнення від відбування покарання з випробуванням, де передбачені певні гарантії щодо виконання цього покарання в разі порушення умов звільнення. Вчені щодо цього питання пропонують два шляхи вирішення: «... є необхідною відповідальність у кримінально-виконавчому праві за таку поведінку або введення «кримінального проступку» в кримінальне законодавство. Причому можлива конкуренція відповідальності: за незлісне порушення – залучення до відповідальності в кримінально-виконавчому праві, при злісному ж порушенні – до кримінальної (але не за злочин, а за вчинення кримінального проступку) з одночасною індивідуалізацією первісного покарання. В КК необхідно встановити норму, яка чітко визначає шляхи подолання конкуренції між такими діяннями» [5, с. 1]. Можна розглядати ст. 389 КК як склад злочину, який може перейти до майбутнього Закону України «Про відповідальність за кримінальні проступки». Відповідно до кримінально-виконавчого законодавства можна встановлювати адміністративний нагляд за такими особами.

Необхідно зауважити, що в питаннях реалізації ПГ у кримінальному праві важливо розглядати не тільки межу покарання чи заходів кримінально-правового впливу, але й межу самого гуманізму. Як кара може бути доцільною та недоцільною, так і гуманізм може бути доцільним та недоцільним. Його реалізація також пов'язана з характеристиками суспільної небезпеки не тільки діяння (умова, яку вже не можна змінити), але й характеристик суспільної небезпеки особи та суспільної небезпеки місця (вплив колективу осіб, кризова обстановка, вимушеність вчинити певне діяння).

Як надмірна жорстокість кримінальної відповідальності, так і надмірна беззастеревна м'якість (як зараз) призводять до обурення суспільства, потерпілих, спадання авторитету держави, втрати віри в безпеку.

Висновки. Звільнення від кримінальної відповідальності як прояв реалізації ПГ у кримінально-правовій доктрині має недоліки. Існує незбалансованість у такій реалізації щодо суб'єктів кримінальних правовідносин: потерпілого, особи, яка вчинила злочин, суспільства та третіх осіб. Якщо Ч. Беккарія наголошував на неминучості покарання, то в сучасних умовах є необхідність відстоювати неминучість заходів кримінально-правового впливу, заходів реагування на суспільно-небезпечні діяння. Так, в санкції ч. 2 ст. 389 КК України необхідно передбачити

альтернативне покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років для того, щоб на діяння всіх осіб, які скоїли злочин, незалежно від їх соціального статусу, можна було б відреагувати застосуванням відповідних заходів кримінально-правового впливу. Після призначення реального покарання у виді позбавлення волі до жінки можна застосовувати положення ст. 79 КК України щодо звільнення від відбування покарання з випробуванням. Також необхідно формалізувати правила застосування заохочувальних норм, враховуючи ознаку суспільної небезпечності особи. Якщо особа вже вчиняла злочин, за який була звільнена від кримінальної відповідальності, то під час вчинення нового злочину слід було б обмежити таку можливість. *За рахунок цього також досягається баланс у реалізації ПГ щодо суб'єктів кримінальних правовідносин.*

Література

1. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 року: за станом на 28.03.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 року № 12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05>
3. Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 року № 7 : за станом на 06.11.2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03>.
4. Вирок Білогірського районного суду від 18.01.2011 року АР Крим : Справа № 1-27/11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravoscope.com/act-virok-1-27-11-kurtlushayev-m-i-14-02-2011-zlochini-proti-pravosuddya-usogo-z-nix-s>.
5. Антонов Т.Г. Правовая природа неприступного уголовно-противоправного поведения и его последствий / Т.Г. Антонов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/pravovaya-priroda-neprestupnogo-ugolovno-protivopravnogo-povedeniya-i-ego-posledstviy#ixzz2chQbFHKM>.
6. Багрий-Шахматов Л.В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и форм ее реализации : [учеб. пособие] / Л.В. Багрий-Шахматов. – О. : ООО «Дизайн и полиграфия», 2000. – 220 с.
7. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності. [Текст] / Ю.В. Баулін. – К. : Атіка, 2004. – 296 с.
8. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації [Текст] / В.О. Навроцький. – К. : Юринком Інтер, 2006. – 704 с.

Анотація

Тимофеева Л. Ю. Звільнення від кримінальної відповідальності як прояв реалізації принципу гуманізму в кримінальному праві України. – Стаття.

У статті йдеться про звільнення від кримінальної відповідальності як прояв реалізації принципу гуманізму в кримінальному праві України. Існують незбалансованість та недосконалість в реалізації принципу гуманізму щодо суб'єктів кримінальних правовідносин. До суб'єктів кримінальних правовідносин відносяться злочинець, потерпілий, суспільство й держава.

Ключові слова: гуманізм, принцип, потерпілий, правозастосування, звільнення, кримінальна відповідальність.

Аннотация

Тимофеева Л. Ю. Освобождение от уголовной ответственности как проявление реализации принципа гуманизма в уголовном праве Украины. – Статья.

В статье речь идет об освобождении от уголовной ответственности как проявлении реализации принципа гуманизма в уголовном праве Украины. Существуют незбалансованность и несовершенство реализации принципа гуманизма в отношении субъектов уголовных правоотношений. К субъектам уголовных правоотношений относятся преступник, потерпевший, общество и государство.

Ключевые слова: гуманизм, принцип, потерпевший, правоприменение, освобождение, уголовная ответственность.

Summary

Timofeeva L. Yu. Exemption from criminal liability as a realisation principle of humanism in Ukraine criminal law. – Article.

This article is about the exemption from criminal liability as a realisation principle of humanism in Ukraine criminal law. There are imperfections and nonbalans in realisation the principle of humanism as to subjects of criminal law relations. There are criminal, victim, society and the state.

Key words: humanism, principle, victims, law enforcement, criminal responsibility.

УДК 343.366

І. О. Шмарін

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ ПІДСТАВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕПОВАГИ ДО СУДУ ЯК ЗЛОЧИНУ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Розбудова України як правової держави потребує вирішення цілої низки завдань, у тому числі проблеми розробки фундаментальних теоретичних понять і підходів у сфері кримінально-правової охорони суду від прояву неповаги до нього.

Важлива роль у сфері розробки теоретичних основ протидії злочинним діям відведена кримінально-правовій політиці та методам кримінально-правової політики, серед яких чільне місце посідає криміналізація.

Необхідно зауважити, що на певному проміжку часу в будь-якому суспільстві виникає потреба подолати те чи інше негативне явище або процес, обмежити подальше його поширення та масштаби дестабілізуючого впливу. У таких випадках з'являється проблема підбору адекватних засобів впливу на негативний чинник.

Одним із таких засобів, як відомо, є криміналізація певного соціального явища, що набуло значної суспільної небезпеки. З огляду на викладене вище для законодавця найбільш актуальними є питання, які саме діяння слід вважати злочинними, за що карати, як призначати покарання, передбачені законом. Безумовно, криміналізація суспільно небезпечних діянь відіграє провідну роль серед засобів впливу на злочинність [17, с. 59].

Варто зазначити, що авторитет суду в сучасному суспільстві нагально потребує цілеспрямованого зміцнення, однак лише правове виховання не здатне належним чином змінити правосвідомість громадян. Все це зумовлює актуальність цієї статті та потребує подальшого розвитку кримінального законодавства України, розробки кримінально-правових засобів боротьби з неповагою до суду як негативним соціальним явищем та дослідження спеціальних питань кваліфікації.

Дослідженню певних аспектів кримінально-правової політики та засобів протидії неповазі до суду в різні часи присвятили свої праці Д.О. Балобанова, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.К. Грищук, О.М. Костенко, М.І. Мельник, В.О. Меркулова, А.А. Митрофанов, В.О. Навроцький, В.В. Сташіс, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, В.О. Туляков, П.Л. Фріс, М.І. Хавронюк, В.І. Шакур та інші. Однак, незважаючи на вагомий внесок авторів у теоретичне дослідження зазначених питань, слід констатувати відсутність комплексних досліджень, присвячених